

Obrtniki, eto varstva, ki se vam more dati v najboljšem slučaju; ako vam je prav, poslušite se ga!

Ta pot se mi ne zdi prava. Zakonodajstvo je enotna volja predstaviteljev vseh stanov. Ako se prime enega člana celokupnega organizma, enega stanu, težka bolezen, recimo prisad, — ali je primera uporabna, to se še le vpraša! — onda ne sme ta člen sam odločevati, ali naj se prisad izžge; odločitev pristoja vrhovni volji celokupnega državnega organizma, *legislativi*. Ta naj zadevo reši sama, tako kakor zahtevajo to skupni interesi vseh stanov.

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

a) Slučaj izločitve pravde zaradi patentne pravice: 1.) Koližija patentne in izvršbene pravice na posameznem patentnem predmetu. 2.) V (vsaki, zlasti) izvršbeni prodaji patentnega predmeta je udeležen znak »obratoma« §-a 8 pat. z. 3.) Patentni izdelek ne vsebuje le delovne moči in gradiva izdelovatelja, temveč tudi pravice patentnega imetnika po §§-ih 8 in 23 pat. z. — torej materijalno, zoper vsakogar uveljavljeno pravico. 4.) Ta pravica patentnega imetnika je kršena po izvršbi na patentni predmet in daje patentnemu imetniku pravico k izločitveni tožbi po §-u 37 izvrš. r.

Zahtevajoči upniki A, B, C in D so dosegli zoper svojega dolžnika zavezanca F-a izvršbo z rubežem in prodajo premičnin, med njimi pa tudi treh patentovanih strojev, katere je zavezanec F brez začasnega naročila patentnega imetnika (prvotno je bilo več soimetnikov) izdelal, ker mu je bilo izdelovanje več patentnih strojev obenem — priročneje in koristneje.

Patentni imenik G. je vložil pri c. kr. okr. sodišču v Ljubljani zoper vse navedene zaht. upnike, kakor tudi zoper zavezanca, ki je trdil, da so upniki upravičeni k izvršbi na patentne stroje, izločitveno tožbo, in je stavil poleg glavnega tožbenega zahtevka tudi še nadomestni tožbeni zahtev, da se izvršba na navedene patentne stroje utesni, da se smejo zarubljeni stroji na dražbi prodati le s pri-

držkom, da jih prevzame vsak izdražitelj nekvarno patentnim pravicam patentnega imetnika, namreč s pridržkom, da jih sme samo patentni imetnik v zmislu patentnih listin obratoma izdelovati, v promet spravljati, prodajati in uporabljati.

Toženka A je priznala tožbeni zahtevek, zahtevala pa stroške.

Toženci B, C, D so ugovarjali tudi formalno nepristojnosti sodišča iz razloga vrednosti spornega predmeta (najmanj 4000 K).

C. kr. okr. sodišče v Ljubljani je s sodbo 28. marca 1911 C V 1/11-9 ugodilo tožbenemu zahtevku tako: 1.) da je toženka A dolžna plačati tožniku G. odmerjene pravdne stroške; 2.) da so ostali toženci dolžni pripoznati, da je njih izvršba glede v rubežnem zapisniku zaznamovanih strojev za izdelovanje papirnih vrečic nedopustna in da so toženci dolžni povrniti tožniku G. pravdne stroške; 3.) da se ugovor tožencev B, C in D glede nepristojnosti sodišča iz razloga vrednosti spornega predmeta kot neutemeljen zavrne; 4.) da razsojevanje o nadomestnem tožbenem zahtevku odpade, ker je brezpredmetno.

Razlogi.

Ad 3. Ugovor tožencev zaradi nepristojnosti pozvanega sodišča je neutemeljen, ker tožnik ugotavlja na predmetnih strojih kot izvršenih predmetih izločitvene pravice, ki delajo opravo izvršbe nedopustno. Predmetna izločitvena tožba se je vložila po začetku— torej tekom izvršbene oprave, in je v takem slučaju izključno pristojno izvršilno — torej pozvano sodišče ne glede na sicer v zakonu določene podsodnosti iz razloga posebne stvarnosti ali večje vrednosti. (§§ 37³, 17² i. r.)

Neutemeljen bi bil ugovor nepristojnosti tudi, če bi bilo to tožbo smatrati samo za ugotovitevno v zmislu §-a 258. izvrš. r., s katero se ne zahteva, kakor tukaj, pripoznanje, da je izvršba nedopustna— ampak samo ugotovitev zastavne ali prednostne pravice, kajti tudi v tem slučaju določa zakon izključno pristojnost izvršilnega sodišča — po začetku izvršbene oprave.

Ad 2. Ne glede na kakovost uveljavljene izločitvene pravice bi bilo tožbeni zahtevek stvarno zavrniti, če bi bili toženci dokazali, da jim je tožnik dovolil izvršbo na izločevane stroje, o d r e k š i se pravnoveljavno svojim izločitvenim pravicam; takega tožnikovega

privoljenja, odnosno take tožnikove odreke pa toženci nikakor niso dokazali.

S pričujočo tožbo izločuje tožnik po izvršbi tožencev zasežene stroje na podlagi patentnih pravic, pristoječih mu iz patentnih listin z dne 3. marca 1907 št. 28.233 in z dne 1. maja 1908 št. 33.561; toženci bi morali torej za slučaj, da imajo tožnikove patentne pravice res izločitveno moč, dokazati, da se je tožnik pravnoveljavno odrekol le-tem svojim pravicam, ta dokaz pa se jim ni posrečil. (Sledi daljša ocena tozadevnih dokazil.)

Patentna pravica je v zmyslu §-a 13. pat. z. enotna pravica, zato je v njeno zaščito upravičen na zunaj vsak soimetnik v celem obsegu §-a 8. pot. z., in se posamezni deležnik more odreči svoji pravici samo na znotraj, to je na korist soimetnikov, nikakor pa ne na korist drugih, in zakon v §-u 13³ izrečno omejuje pravico, dovoljevati uporabo iznajdbe tretjim osebam, na soglasje vseh soimetnikov; iz tega razloga bi bila torej resna dovolitev tožnikova, ki ni popolnoma nič dokazana, za izvršbo na korist B-u. brez veljave, ker sta takrat bila patentna upravičenca E. M. in tožnik G. še do dne 14. oktobra 1910, kar izhaja nedvomno iz svedoštva drja. E-ja.

Kar se tiče presoje o pravni moči in pravnem obsegu tožnikovih patentnih pravic zlasti v tem oziru, ali te pravice izključujejo izvršbo tožencev in jo delajo nedopustno, je preudariti nastopno:

a) Po §-u 8. pat. z. je patentni imetnik izključno upravičen, predmet iznajdbe obrtoma izdelovati, spravljati v promet, prodajati ali uporabljati.

Pomen patentnih pravic se osredotočuje predvsem v njih gospodarski nedotakljivosti in važnosti, in zakon ščiti patentno, v svoje varstvo prevzeto pravico, v popolni meri, tako, da se brez soglasnega dovoljenja vseh soimetnikov ne sme okoriščati z uporabo patentovanih predmetov nikdo drugi. Brez volje in soglasja vseh patentnih imetnikov je torej izključeno vsako pravoveljavno izkoriščanje patentnih predmetov in zlasti njih pridobitev.

Dopustnost take pridobitve prisilnim potom izvršbe bi se mogla naslanjati samo na posebni »ad hoc« sposobni izvršbeni naslov zoper poedinca-imetnika ali zoper skupnost imetnikov, nikoli pa ne na izvršbeni naslov zoper druge, k imetnikom ne spadajoče osebe, sicer bi bila zakonita zaščita patentnih imetnikov brez dejanskega pomena.

V le-tem slučaju niso sicer prikrajševane patentne pravice imetnikov na izdelovanje patentovanih predmetov, pač pa pravice na poedinem patentovanem predmetu. Te pravice niso zgolj zastavne ali sicer prednostne v zmislu §-a 258 izvrš. r., kakoršne se nanašajo samo na razmerni del vrednosti kakega predmeta. Patentne pravice pa obsegajo in zasegajo ves predmet in zato izključujejo tujo pridobitev brez pridobitvenega naslova zoper imetnike.

Izključitev tuje nedovoljene uporabe in pridobitve patentovanega predmeta pa dosledno izključuje zlasti tudi dopustnost razdiranja patentovanih predmetov v svrhu izločitve in prodaje posameznih nepatentovanih delov; kajti s tem bi se ravno dejansko kršila zakonito zajamčena nedeljiva samobitnost in vrednost patentne pravice in predmeta samega, in ta nedopustnost je glavna posledica enotnosti in izključnosti patentne pravice.

Z izločevanjem in posebno razprodajo posameznih nepatentiranih, glede na posebno mero in tehniko za druge svrhe neporabnih in zato brez vrednih delov (staro železo), bi se patentovani predmet gospodarsko uničeval. Ob vrednost bi prišli tudi izločeni patentovani deli in s tem prikrajševale pravice patentnih imetnikov do izključnega izkoriščanja in uporabe; zato je tako izločevanje nedopustno in tozadevna ponudba toženca B-a brezpredmetna.

Predmetna patentna pravica tožnikova pa se kar nič ne tiče in kar nič ne ovira pravic toženca izdelovatelja F-a iz morebitnega obligatornega ali kakega drugega (§ 1035. o. d. z. itd.) razmerja in zaseganja teh pravic po njegovih upnikih.

V dogmatičnem ozirom ugovarjajo toženci zoper nedopustnost izvršbe, ker domnevno tožniku ne pristoja nikaka stvarna pravica. Toda so stvarne pravice, kakor ravno v zmislu §-a 258. i. r. pozivana (zastavna) stvarna pravica, ki izvršbe ne izključujejo, marveč brez škode obdržujejo svojo veljavo tudi poleg drugih izvršenih pravic. So pa zopet druge stvarne pravice (kakor lastninska, zadržna, publicijanska (bóljša pravica), ki izključujejo tuje pravice poleg sebe, ali vsaj slabšo tujo pravico, ker bi se sicer kršila njih bistvenost. Stvarne pravice so del takozvanih absolutnih pravic, katere štíti zakon zoper vsakega tretjega, in ne samo zoper poedinca-obvezanca, kakor pri navadnih pogodbenih obveznostih.

Ker pa pristoja po §-u 8 pat. z. patentnemu imetniku že navajana izključna pravica, je s tem izdana prepoved kršitve zoper

vsakega tretjega, in torej spada patentna pravica med absolutne pravice.

Pri stvarnih pravicah se je že izkazalo, da nekatere izključujejo vsako drugo pravico poleg sebe, druge pa ne.

V le-tem slučaju so toženci pridobili na predmetnih strojih rubežne, to je izvršbene zastavne pravice, katere pa vsebujejo zlasti pravico do prodaje predmeta in doplačila iz predmeta, torej pravico odtujitve dosedanjemu upravičencu (§ 461 o. d. z.) in so v tem zmislu toženci deloma že dosegli dovolitev izvršbene prodaje. Taka prodaja bi torej vodila do pridobitve patentovanih strojev na korist tretjim osebam (izdražiteljem) brez volje in zoper voljo patentnih imetnikov, kar pa § 8 pat. z. zabranjuje. Patentna pravica je izključevalna absolutna pravica in so torej predmetne izvršbe tožencev nedopustne.

Ker je po §-u 13³ pat. z. upravičen vsak patentni imetnik k tožbi zaradi kršitve patentnih pravic, zato je tudi neutemeljen ugovor tožencev, da tožnik ob času rubeža ni bil samoimetnik; enako neutemeljen, odnosno celo brezpredmeten je ugovor, da so toženci pridobili rubež v dobri veri — dasi so vsem bile znane patentne pravice, kajti taka dobra ali nedobra vera tukaj ne pride sploh nič v poštev, ampak samo dejstveno zaseganje pravic tretjih oseb.

Kar zadeva končno toženca zavezanca F-a, je tožba zoper njega kot zavezanca v zakonu utemeljena v obče (§ 37³ izvrš. r.), vendar je v posameznem slučaju treba, da je zavezanec dal za tožbo upravičen povod. Tak povod zoper toženca F-a pa je tu, ker ta toženec izrečno smatra in zatrjuje, da je izvršba na korist njegovim upnikom opravičena, in je s tem tudi izkazana potreba in upravičenost tožbe zoper njega.

Kar se tiče stroškov, je bilo tožnikov zahtevk, da se nerazdelno obsodijo obtoženci v povračilo zavrniti, ker nerazdelna zveza tukaj ni utemeljena niti v zakonu niti v pogodbi, niti v naravi stvari same, marveč je izvršba tožencev na isti predmet, druga od druge stvarno in časovno neodvisna — in je torej njih zveza le slučajna, zato imajo toženci skupne stroške trpeti po enakih delih, in vsak svoje posebne stroške posebej. (§-a 41, 46 c. pr. r.) Vkljub tej zavrnitvi pa je bilo naložiti tožencem vse stroške, ker odbiti zahtevk nerazdelnosti sicer pri povzročitvi stroškov ne pride v poštev. (§ 43² c. pr. r.) Glede G. P. ad 1. je povzročitev stroškov dokazana

po pričevanju drja. H-a in stvarnem položaju, zlasti glede na to, da je tožnik bil obvešččen o ustavitvi izvršbe šele 12. januarja 1911.

c) Končno je še omeniti, da je pravni razlog za nedopustnost izvršbe, kakor se je izvajalo, lahko različen, kot tak ne spada v tožbeni zahtevek in je torej ugovor dotičnih tožencev zoper domnevno premembo tožbenega zahtevka neutemeljen, pa tudi sicer bi v zmi-slu §-a 235 c. pr. r. bil brez vpliva, ker se ž njim ni razprava obte-žila ali zavlekla, ampak nasprotno se je olajšala.

Priziv je vložil samo toženec D. in je c. kr. dež. pri-zivno sodišče v Ljubljani s sodbo 19. septembra 1911 Bc III 117/11-4 izpodbijano sodbo spremeni-lo in tožbeni zahte-vek, tudi nadomestno zavrnilo.

Razlogi.

Po §-u 37 izvrš. r. sme se zoper izvršbo s tožbo upreti, kdor trdi, da ima na predmetu, zadetem po izvršbi ali na kakem njego-vem delu pravico, ki bi ne dopuščala oprave izvršbe. Taka zasebna pravica pa je le ona, ki izključuje last zavezančevu. Zasebne zahteve tretjih, ki v njih uveljavljanju ni trditve, da izvršbeni predmet ni last izvršenčeva, ne morejo utemeljevati uporne tožbe.

Patentna pravica daje patentnemu imetniku i pozitivno pravico izdelovanja, razpečavanja, uporabljanja iznajdbenega predmeta, i negativno pravico izključevanja tretjih oseb od takih dejanj, ako ta dejanja preidejo v industrijalno izkoriščanje. To izraža zakon z dne 11. januarja 1897 št. 30 drž. zak. v §§ 8 in 95 z besedo »obratoma«.

Izkoriščanje pa se vrši obratoma, ako temelji na gospodar-skem delovanju, ki je urejeno po enotnem načrtu in se da ponav-ljati. Vsled te omejitve patentnih pravic je torej prosto dana vsaka uporaba iznajdbe za osebne, domače in poučne svrhe. (Miterijalije k §-u 8 pat. z.)

Iz tega pa izhaja, da tožnik kot patentni imetnik na strojih, iz-delanih z njegovo vednostjo, oziroma po njegovem naročilu, katerih pa še ni prevzel, nima nobenih absolutnih, zavezančevu last izključu-jočih in zato izvršbo ovirajočih pravic Dalje pa ni moči trditi, da je uvedba po tožencu kako industrijalno izkoriščanje, ker nima dru-gega namena, nego dosego plačila iz izkupila za stroje.

Da patentni imetnik nima nikakih pravic na iznajdbenem predmetu samem, kaže tudi določba §-a 96 pat. zak., ki točno navaja, kaj sme patentni imetnik s tožbo zahtevati, ako se izvrši poseg v njegove patentne pravice. K tem zahtevam pa ne spada niti zahteva na priznanje lastninske pravice, niti na izročitev iznajdbenih predmetov.

S tem, da je prvi sodnik priznal tožniku pravico do uporne tožbe, je torej stvar pravno napačno presodil, vsled česar je bilo prizivu ugoditi in tožbeni zahtevek zavrniti.

Zavrniti pa je bilo tudi nadomestni tožbeni zahtevek iz istih razlogov, ker ga je smatrati le za nekak utešnjen izločitven zahtevek, sicer pa se z njim ne zahteva nič drugega, kakor to, kar patentni zakon (§ 8) sam določa v korist patentnim imetnikom.

C. k. r. v r h o v n o s o d i š č e je z odločbo 16. aprila 1912 R VI 578/11 reviziji tožnika ugodilo, izpodbijano sodbo predrugáčilo in v zadevi D-a obnovilo odločbo prve stopinje.

R a z l o g i.

Odločba prizivnega sodišča temelji bistveno v uvaževanju, da tožniku na podlagi patenta glede izvršbeno zaseženih strojev ne pristojata taka pravica, ki dela izvršbo nedopustno, ker po tožnikovi patentni pravici ni razveljavljena zavezančeva, na strojih mu pristojata lastninska pravica, ki je predmet izvršbe.

Po pravici uveljavlja revizija, da je naziranje prizivnega sodišča pravnopomotno. Za temeljito razsojo spornega pravnega razmerja je treba presoje celotnega stvarnega in pravnega položaja, izločevanje zgolj posameznih elementov, kakor je storilo prizivno sodišče, ne dopušča popolne presoje.

Glasom izvršenih spisov je za terjatev toženca D-a pod tek. št. 44 zarubljen avtomatični stroj za izdelovanje papirnih vrečic, delajoč od valeka, pod tek. št. 45, avtomatični stroj za izdelovanje papirnih vrečic, delajoč od valeka, in pod tek. št. 62 takozvani stroj za izdelovanje lekarničnih vrečic.

Ugotovljeno je, da je te stroje izdelal zavezanec F. po naročilu, odnosno z vednostjo tožnikovo.

Iz ugotovitev izhaja nadalje, da zavezanec F. nima nikake dopustnice (licence) za uporabo tožnikove patentovane iznajdbe. Tudi ni dvoma, da so po popisu v rubežnem zapisniku predmet rubeža in izvršbe stroji kot celota, torej všteti dele, po katerih imajo značaj patentovane iznajdbe, kajti v slučaju izločitve značilnih delov bi nehala samobitnost strojev kot takih, kakor so bili zarubljeni, namreč kot stroji za izdelovanje papirnih vrečic. Preostal bi samo prazen obod brez gospodarstvenega samosmotra in če je (sotoženec) B. tekom spornega postopanja izjavil, da je pripravljen kupiti stroje tudi po izločitvi patentovanih delov, se tej izjavi ne more pripisovati merodajnost, ker je namreč ne glede na neobveznost izjave izhajati od tod, da tvorijo stroji predmet prodaje, kakor so bili popisani in zarubljeni. V prodaji pa je najti oni moment, v katerem so vtelesen predpogoji za pravokršno poseganje v patentno pravo.

Stvari ne izpremeni dejstvo, da je prodaja izvršbena. Izvršbena prodaja se razločuje od neizvršbene samo po obliki, a v jurističnem uspehu, v učinku sta obe bistveno enaki. Odločilni pomen tiči le v dejstvu prodaje patentovanega stroja; kako ga bo uporabljal morebitni kupec, je postransko. Le-ta okolnost bi bila važna le tedaj, če bi šlo za vprašanje, ali ne posega tudi kupec po načinu uporabe strojev v patentne pravice. Prodaja kake stvari ni nič drugega, kakor njeno razpečanje, pri patentovanih iznajdbah torej udejstvovanje pravice, ki pristoja po §-u 8 zakona 11. januarja 1897 št. 30 d. z. samo imetniku patenta.

Da se vrši prodaja prisilno, ne premenjuje na tem ničesar. Če je po §-u 8 cit. zakona imetnik patenta izključno upravičen, predmet iznajdbe spravljati v promet in razpečavati, in če § 96 istega zakona zasigura pravno zaščito zoper vsako kršitev njegovih patentnih pravic, mora se po vseh teh izvajanjih priti do zaključka, da vsebuje prodaja strojev, in naj bi se prodaja izvršila tudi prisilno, kršitev patentnih pravic, katero zabraniti je imetnik patenta zakonito upravičen.

Drugačna presoja stvari bi nasprotovala duhu patentnega zakona in imela za posledico, da bi patentne pravice po okolišnih prišle ob vso vrednost, če bi se na primer spravilo celo skladišče patentovanih strojev, izdelanih vsled naročila patentnega imetnika v

izvršbeno prodajo in bi stroji bili določeni samo za osebne in znanstvene smotre.

Zakon res sicer zahteva, da se predmet iznajdbe »o b r a t o m a« izdeluje, spravlja v promet, razpečava ali uporablja.

Toda ni dvoma, da je v prisilni prodaji, kakor v odplatni izročitvi stvari najboljšemu ponudniku udejstven znak »o b r a t o m a«, zlasti v le-tem slučaju, ko gre za razpečavanje treh strojev, in z ozirom na smoter, za katerega so napravljeni, namreč za izdelovanje papirnih vrečic. Dejstvo, da prodaja še ni izvršena, ne moti, ker je prodaja vsled izvršbe po 2. naslovu I. oddelka izvrš. reda pogojna in je tedaj tudi računiti s prodajo, kakor z danim dejstvom.

P o s n e t e k iz pričujočih izvajanj je nastopen: Prodaja strojev izvršilnim potom ni dopustna, če je pa temu tako, onda je smatrati tudi, da je izvršba na stroje, katere učinek in končni smoter gre na prodajo zarubljenih reči, nedopustna, ker se s prodajo spravljajo stroji obratoma v promet, ta pravica pa spada po §-u 8. patent. zak. v izključno pravno oblast patentnega imetnika. Kakor hitro pa je to tako, onda je tožniku kot imetniku patenta pripoznavati tožbeno pravico po §-u 37 izvrš. r., zakaj v izdelku, izdelanem po zmislu patenta ni vsebovana samo delovna moč in gradivo izdelovatelja, marveč tudi pravica patentnega imetnika po §-u 8, odnosno §-u 23 pat. zakona, torej materialna, zoper vsakega tretjega uveljavna pravica, a ta pravica je kršena po izvršbi. Ali so pa po cenitvi pravice izdelovatelja presežne, je brez pomena, zlasti ker je zaht. upniku prosto, da zaseže pravice zavezanca F-a zoper tožnika iz naročitve.

Iz teh razlogov je bilo reviziji ugoditi in prvosodno sodbo obnoviti.

Z ozirom na ta uspeh odpadejo izvajanja o nadomestnem tožbenem zahtevku.

Dr. Fr. Mohorič.

b) Zavarovalnica proti požarnim škodam ni obvezana plačati nastale škode, če ob času škode, nastale po požaru, ni plačana zavarovalna premija in če zavarovanec ni prosil za odlog plačila, odnosno mu odlog ni bil dovoljen. Kot tak odlog ni smatrati odvetnikovega opomina na plačilo tekom 8 dni ogibom tožbe.

Posestnik A. (tožnik) je zavaroval hišo, mrvo in vino s posodo za 800 K pri »Vzajemni zavarovalnici proti požarnim škodam« B (toženki). Zavarovalna premija je bila plačljiva vsako leto dne 22. septembra. Za leto 1911 zavarovalnina še ni bila plačana, ko so dne 29. oktobra 1911 pogoreli vsi zavarovani predmeti.

Zavarovalnica je, še predno je dobila od svojega poverjenika naznanilo, da je tožniku posestvo s pritiklinami pogorelo — naznanilo ji je došlo 1. novembra 1911 — s pismom z dne 31. oktobra 1911 po svojem odvetniku terjala od tožnika, da naj plača zavarovalnino tekom 8 dni, ker bi se sicer iztožila. Na to je tožnik dne 6. novembra 1911 zavarovalnici poslal zavarovalnino, ki jo je pa vrnila in končno ker jo tudi tožnik ni hotel sprejeti, dala v sodno hrambo.

Ugotovilo se je tekom pravde, da zavarovanec toženke ni prosil za odlog plačila in da ga od te tudi dobil ni. Na dejstvo, da je plačal tožnik premijo pred pretekom v pismu z dne 31. oktobra 1911 mu dovoljenega roka, oprti tožbeni zahtevek na plačilo odškodnine v znesku 800 K, so vse tri instance zavrnille.

Prizivno sodišče v Lj. navaja v sodbi z dne 29. februarja 1912 opr. št. Bc III 41/12 v bistvu naslednje razloge:

Po §-u 55 točka 12 predzadnji odstavek toženkinih pravil je izrecno določeno, da ostane tožena zavezana za povračilo škode v zmislu pravil le tedaj, če prosi zavarovanec za dovolitev roku in se mu rok na prošnjo dovoli. O takem roku pa, ki naj bi bil tožniku z opominom z dne 31. oktobra podeljen in ki bi imel to posledico, da je toženka zavezana plačati odškodnino, akoravno zastala premija ni poravnana, ne more biti govora, ker je prvi sodnik ugotovil — kar ni izpodbijano — da tožnik ni prosil podaljšanja roku in se mu zaraditega tak rok tudi ni podelil. Rok, ki se da zgolj o priliki opomina plačila, pa ni tak konvencionalen rok in tudi nima navedene posledice. Nasprotno je v §-u 55. točka 13 prvi odstavek pravil in točka 20 f) izrecno določeno, da toženka nima nikake obveze od

dneva dospelosti premije pa do nje plačila; le če premijo vtoži, ima toženka odgovornost od dneva tožbe dalje.

Razlogi sodbe vrhovnega sodišča z dne 24. aprila 1912 opr. št. Rv VI 210/12-1 so:

Zavarovalna pogodba se je sklenila temeljem toženkinih pravil, česar tožnik ne taji. Pravila je torej smatrati za del zavarovalne pogodbe; pravila so merodajna za presojo pravic in dolžnosti iz pogodbe.

Če je torej ugotovljeno, da tožnik dne 22. septembra 1911 zapale premije ob roku ni plačal in da tožena zavarovalnica plačilnega odloga ni dovolila, se temeljem §-a 55 točka 12 odstavek 4 in 5, točka 13 odstavek 1. ter točka 20 f) ne more dvomiti, da tožena ni zavezana plačati zavarovalnine.

Pripomba opominjevalnega pisma z dne 31. oktobra 1911, da je zavarovalno premijo plačati tekoni 8 dni ogibom tožbe, pač nima pomena, da se je dovolil plačilni odlog, kakor izvaja povsem pravilno prizivno sodišče, — kajti odlog je odvisen po odstavku 4 od tega, da je zavarovanec prosil za odlog in da je zavarovalnica na to prošnjo ta odlog dovolila. Da je plačati v 8 dneh, je v zvezi zgolj z zapretno tožbo in ima le ta pomen, da se vloži tožba, če v tem roku ne bi bilo plačila.

Trditev v reviziji, da je nemoralno z ene strani siliti na plačilo premije, z druge pa odklanjati obvezo za plačilo zavarovalnine, prezre bistvo zavarovalne pogodbe, ki tiči v tem, da se za določeno ceno prevzame nevarnost škode, ki zadene zavarovanca brez lastne krivde, in da je plačilo premije pogoj, od katerega zavisi izpolnitev pogodbe, namreč plačilo zavarovalnine. Opomin za plačilo še ni plačilo. Šele tedaj je zavarovanec izpolnil pogodbeno dolžnost, če je na opomin plačal premijo pred nastalo škodo, in sme zahtevati, da tudi zavarovalnica izpolni pogodbeno dolžnost. V tem oziru so pravila vrhu tega še obsežnejša, če v točki 13 odst. 2 določajo, da je vloženo tožbo smatrati kakor izvršeno plačilo.

Neumevno je, da predbaciva pritožba toženki nemoralno in nepošteno postopanje; pregrešil se je v tem oziru le tožnik, ker je zlorabil pred naznanjenim požarom izdano opominjevalno pismo z dne 31. oktobra 1911 vedoč, da ob čau požara premija še ni bila plačana in da je izgubil pravico do zavarovalnine, — in v namenu, da dobi z navidezno pravico zavarovalnino.

B. B.